

Pojanpoika Rudolf selvitti isoisänsä elämänvaiheet

Ossippa Vasseleinpoika Toivonen teetti sukututkijalla paljon töitä

Lokakuussa 1998, kun olin Kalevalassa kirkon vihkiäisissä, poikkesin, niinkuin aina olen tehnyt, kalmisella tapaamassa heimolaisia ja ystäviä, joiden elämäntaival oli jo päättynyt. Olimme neljästään, Kirilovin veljekset Sulo ja Olavi, Paavo Malinen ja minä. Kierrellessämme hautausmaata tulimme isoisäni haudalle. Sen puusta tehtyyn muistomerkkiin oli kiinnitetty ruostumattomasta teräksestä tehty laatta, jossa oli seuraava teksti: "Tässä lepää Ossippa Vasseleinpoika Toivonen Kenttijärvestä, s. 1885, k. 1940".

Jo aikaisemmin haudalla käydessäni oli syntynyt kysymys, miksi isäni Trohkima Ossipanpoika Toivonen - laittaessaan 1960-luvulla uutta muistomerkkiä vanhan ja lahonneen tilalle - ei merkinnyt tarkempia tietoja syntymä- ja kuolinajasta.

Valittavasti minulla kuten myös monella muullakin tällaiset kysymykset esi-isistämme syntyvät vasta silloin, kun ne henkilöt, jotka asiasta tietäisivät, ovat jo tuonilmaisissa. Niinpä sitten kolme vuotta sitten, siirryttyäni eläkkeelle, menin Karjalan tasavallan arkistoon Petroskoissa ja ryhdyin siellä etsimään tietoja sukujuuristani.

Äitini Tarjan puolelta - hän oli Vuokkiniemen Lettijeffejä ja Iutalan Lipkinejä - löytyi helposti ja aika paljonkin tietoja, mutta sensijaan isäni suvusta Kenttijärven Panfiloveista ja Koivasjärven Lezhojeveista syntyi monia kysymyksiä. Näin nimenomaan isoisäni Ossipan kohdalta. Kun oli käynyt läpi Vuokkiniemen, Uhtuan, Kontokin ja Jyväskylän seurakuntien kirkonkirjat järjestyksessä vuodesta 1919 vuoteen 1819 ja vielä takaisin vuoteen 1919, oli todettava, että Ossipan tarkkaa syntymäaikaa ei löytynyt. Päävastoin asia entisestäänkin sekaantui. Syynä tähän olivat seuraavat arkistosta löytyneet tiedot.

- Ossippa Vasseleinpoika Panfiloff Kenttijärvestä ja Anni Kliimontytär Lezhojeff Koivasjärvestä vihittiin Jyväskylän kirkossa 4.4.1912. Ja niinkuin oli kirkonkirjaan sinä päivänä

kirjoitettu, sulhanen oli 23-vuotias, morsian 21-vuotias. Näinollen isoisäni Ossipan syntymävuosi olisi 1889 eikä 1885.

- Ossipan vanhemmat Vasili Outokanpoika Panfiloff ja Katerina Henrikintytär Huovinen vihittiin 1.6.1888. Sulhanen oli 26-vuotias ja morsian 16-vuotias. Pariskunnalle syntyi 16.4.1889 poika Aleks. Tämä merkitsee, että Ossippa ei voinut olla naimisiin mennessään 23 vuotta eikä hänen syntymävuotensa 1889.

- Karjalan tasavallan siviilirekisteritoimiston arkistosta, missä on tallennettuna syntymä-, avioliitto- ja kuolintiedot neuvostovaltion voimaantulosta nykypäivään saakka, sain todistuksen siitä, että isoisäni Ossippa kuoli Uhtualla 55 vuoden ikäisenä 29.5.1940. Hänen syntymävuotensa oli siis tämän mukaan 1885.

Vielä kerran täytyi lähteä penkomaan kirkonkirjoja vuosilta 1885-1889, ja ottaa selvää kaikista niinä vuosina syntyneistä Ossippa-nimisistä pojista. Ja löytyi se kuitenkin, mutta ei Ossippa, vaan Josif, minkä nimen hän oli saanut kasteessa 30.3.1887. Hän oli syntynyt kolme kuukautta aikaisemmin eli 26.12.1886. Vuoden 1887 kirkonkirjaan äidin nimi oli rekisteröity seuraavalla tavalla: Karostka Geihina Huovinen.

En tiedä, oliko Suomessa käytössä nimi Karostka vai oliko kyseessä väännös venäjän kielelle. Entinen kenttijärveläinen Tiihvanan Mari Lesonen kertoi minulle, että tuota Karostkaa kutsuttiin Kenttijärvestä nimellä Karukka. Hän siirtyi 30.6.1888 ortodoksiseen uskoon ja sai kastettaessa nimen Katerina. Toisin sanoen nimet Karostka/ Karukka/ Katerina kuuluvat yhdelle ja samalle henkilölle, isoäitini äidille.

Josifin isästä kirkonkirjoissa ei ole sanaakaan, mikä tarkoittaa, että lapsi oli avioton. Ristituattona pikku Josefilla oli kenttijärveläinen Hotatan Suava Jefremoff.

Josifin syntyessä hänen äitinsä Karostka oli 15-vuotias. Hän oli syntynyt 2.8.1872 Särisniemen kunnan Veneheiton kylässä Oulun läänissä.

Tässä kylässä, missä asui

Henrik Matinpoika Huovisen perhe, isoisäni isä Outokan Vasselei Panfiloff tapasi v. 1886 Karostkan, tuolloin 14-vuotiaan tytön. Millä asialla Outokan Vasselei Kenttijärvestä Vienan Karjalasta oli siellä käymässä? Oliko hän toisten laukkukauppiaiden mukana tuon kylän kautta edelleen muualle Suomeen? Miten nuori, 14-vuotias tyttö tutustui aikuiseen, kymmenen vuotta vanhempaan rajan takaa tulleeseen mieheen? Miten kaikki kävi niinkuin kävi? Oliko kyseessä ehkä kokeneen miehen rakkausseikkailu, jonka hän muisti vasta myöhemmin, sitten kun tyttö synnytti lapsen? Näihin kysymyksiin on mahdollonta löytää vastauksia.

Voi vain kuvitella, miten kävi ja miten tyttö joutui kärsimään, kun vanhemmat saivat tietää, että heidän lapsensa odotti lasta. Siihen aikaan - sen näkee kirkonkirjoista - naimattomat naiset menivät tällaisissa tapauksissa synnyttämään toisiin kyliin, missä heitä ei tunnettu. Kävikö tässä tapauksessa niin, että pakotettiin pois kotoaan hulivilimiehen perään vaiko niin, että isoisäni isä oli herrasmies ja toi tytön, johon

oli matkoiltaan rakastunut, synnyttämään kotikyläänsä Kenttijärveen?

Jälkimmäisen vaihtoehdon puolesta todistaa se, että isoisäni Ossipan syntymäpaikka on Kenttijärvi sekä myös se, että kahden vuoden ikäisenä Ossippa sai virallisesti käyttää isänsä nimeä, siis sen jälkeen, kun Vasselei ja Karukka vihittiin avioliittoon 1888. - Pariskunnalle syntyi paljon lapsia. Josifin eli Ossipan lisäksi oli Aleksei, Timo, Outi, Marina, Tatjana, Markku, Iivana, Maria ja kaksoset Anna ja Natalia, kaikkiaan yksitoista lasta. Nyt näistä lapsista ei ole elossa ainoatakaan; nuorin eli Natalia kuoli heistä viimeisenä Petroskoissa muutama vuosi sitten.

Vaikka isoisäni sai kastettaessa nimen Josif, häntä kutsuttiin Ossipaksi ja Ossippa hän oli passin mukaankin. Tiedän hänestä aika vähän, sen mitä minulle on kerrottu: Ossipalla oli aina hyvä, nopsajalkainen hevonen, hän soitti haitaria, oli reipas mies, joskus ryyppäsiikin. Vuosina 1921-24 hän asui perheineen Suomessa ja harjoitti kaupankäyntiä. Pertti Lehes kertoo kirjassaan "Aleksi Mitro, karjalainen kauppias ja

Ossipan perhe v. 1924 ennen paluumatkaa Karjalaan. Ossippa Vasseleinpoika ja vaimo Anni Kliimontytär o.s. Lezhojev Koivasjärvestä sekä lapset Trohkima (takana) ja Nikolai (oik.) ja tytär Jouki edessä.

Ossippa Vasseleinpoika Toivosen uusi hautakivi Uhtuan kalmisella 14.8.1999.

yhdistysmiehen”, että Toivahaisen Ossippa Kenttjärvestä hankki, kuten toisetkin Vienan kylien kauppiat, tavaraa Pohjanmaalta Mattisen liikkeestä Teuvalta. Suomessa ollessaan Ossippa muutti sukunimensä; Panfilovista tuli Toivonen.

Liekö tullut koti-ikävä vai oliko muitakin syitä, kun Ossippa perheineen palasi 1924 takaisin Karjalaan omaan kotikyläänsä Kenttjärveen. Ensimmäisestä vaimosta Kliimon Annista syntyi neljä lasta, Trohkima, Nikolai, Jouki sekä paluumatkalla Suomesta Maria.

Trohkima Ossipanpoika Toivonen, isäni, oli toimen mies. Jo 14-vuotiaana hän aloitti työuransa metsätoissa ja uitossa. 1931, kun kylien kollektivisointi alkoi, hänet valittiin 19-vuotiaana oman kylän Kenttjärven kolhoosin puheenjohtajaksi, sitten 1934 Luusalmen kolhoosin puheenjohtajaksi. Jatkosodan aikana hän liittyi vapaaehtoisena Urho Antikaisen johtamaan partisaaniosastoon. Ensimmäisenä sotavuotena hän haavoittui pahasti päähän suomalaisten miehittämällä alueella jossakin Vuonnisen ja Lonkan välillä käydyssä tulitaiste-

lussa. Osoittaen suurta mielenmalttia ja tahdonvoimaa hän haavoittuneenakin selviytyi osastonsa mukana toistasataa kilometriä omalle puolelle rintamalinjoja. Sodan jälkeen vuosina 1945-50 Trohkima oli Kalevalan piirin toimeenpanevan komitean puheenjohtajana sekä KASNT:n korkeimman neuvoston kansanedustajana. Myöhemmin työskenteli metsätyömaan päällikkönä Äynekoskella ja Jumassa Kemlin metsäteollisuuspiirissä. Sota-aikana saadut vammat ja sairaudet pahenivat noina vuosina ja Trohkima Ossipanpoika kuoli 1961. Ikää hänellä ei vielä ollut viitäkymmentäkään vuotta. Häntä saattamassa ja hautaamassa oli koko Äynekosken taajaman väki. Trohkimalla ja hänen vaimollaan Tarjalla oli kahdeksan lasta, joista nyt on elossa seitsemän.

Toinen Ossipan lapsista oli Nikolai, synt. 1914. Ennen sotia hän työskenteli kirjanpitäjänä Repolassa. Nikolai kaatui sodassa. Jouki oli kolmas lapsi, synt. 1916. Hän jäi sota-aikana suomalaisten miehittämälle alueelle ja sai sodan jälkeen syytteen maanpetturuudesta sekä yhteistyöstä vihollisen kanssa.

Hänet lähetettiin Siperiaan Norilskin kaupunkiin, ja siellä hän eli loppuikänsä vuoteen 1992 asti.

Maria Ossipantytär Savinova - viimeinen elossa oleva Ossipan ensimmäisen vaimon lapsista - asuu Ukrainassa Odessan kaupungissa. Hän on vuosien mittaan vieraillut useita kertoja Suomessa ja nimenomaan Oulussa, joka on Odessan ystävyyskaupunki; Maria on ollut Odessan virallisten valtuuskuntien tulkkina sekä yhteistyössä paikallisten lehtimiesten kanssa. Vielä nytkin huolimatta korkeasta iästään ja heikentyneestä terveydestään hän haluaa säilyttää työ- ja ystävyysuhteet Ouluun.

Marian lapsista vanhin, tytär Galina palasi niille seuduille, mistä yli sata vuotta sitten isoäitimme äiti Karukka Henrikintytär Huovinen läksi rajantakaiseen Vienan Karjalaan. Kävi näet niin, että oululainen Mauno Kiviniemi sattui Galinan kanssa yht'aikaa Odessan oopperateatteriin, tutustui tähän, rakastui ja otti omakseen ja vei Ouluun. Onneksi olkoon heille!

Anni Kliimontytär Koivasjärvestä, Ossipan ensimmäinen vaimo, kuoli nuorena v. 1926. Viikon sisällä hautajaisista Ossipan taloon tuli jo uusi emäntä, kenttjärveläisen Huoti Filippovintytär Varvana. Tuohon aikaan oli tapana, että leskeksi jäänyt mies usein otti uuden miltei heti hautajaisten jälkeen, kun talossa oli paljon pieniä lapsia, karjaa ja talous. Mies yksin ei pystynyt kaikkia asioita hoitamaan. Varvana synnytti Ossipalle vielä neljä lasta, joista elossa on nyt nuorin, Valen-

tina. Hän asuu Kalevalan piirin Borovoin taajamassa. Varvana itse kuoli 1944 evakkomatkalta Arkangelin alueella.

Nyt palaamme taas vuoden 1998 lokakuuhun, jolloin seisoin isoisäni isän haudan vierellä Kalevalan hautausmaalla. Päätin silloin, että kun isoisäni isän tarkka syntymä- ja kuolinpäivä sekä vuosi on saatu selville, meidän jälkeläisten olisi hyvä aika ikuistaa tämän miehen muisto, joka on pannut alulle Toivosen suvun pystyttämällä hänen haudalleen muistokivi.

Viime kesänä käydessäni Pietarissa olin siskoni Lidian luona. Kerroin hänelle Ossipasta, hänen monimutkaisesta elämästään, näytin valokuvaa, jonka Sulo Kirilov otti Kalevalan hautausmaalla ja ehdotin, että meidän on hankittava hautakivi. Keskustelumme vieressä kuunnellut Lidian vävy Dmitri sanoi ottavansa asian tehtäväkseen, kunhan vain annan hänelle tekstin, mikä tulee laatan pintaan kaiverrettavaksi. Annoin hänelle saman tekstin, minkä isäni oli aikanaan teräslaattaan laittanut. Lisäsin siihen vain tarkat päivämäärät ja korjasin syntymävuoden.

Kivi valmistui nopeasti. Jo elokuun alkupäivinä toin sen autollani Pietarista Petroskoihin ja saman kuun puolivälissä asetimme sen nuoremman veljeni ja hänen vaimonsa Valentinan kanssa paikalleen Kalevalan hautausmaalla. - Näin päättyi työ, joka alkoi Karjalan tavassalla arkistossa Petroskoissa.

RUDOLF TOIVONEN
Petroskoi

Jorma Korpela:
TUNNUSTUS
Aikamatka sodanjälkeiseen 50-luvun Savooni!

Ohjaus
Paavo Liski

Ensi-ilta
2.2.2000

Kotimainen
kantaesitys

Ennakkovaraukset:
puh. (017) 264 8830
ark. ma-pe klo 8 - 16
www.dlc.fi/~varkteat/

VARKAUDEN TEATTERI
Laivallinnankatu 29, VARKAUS